

Свято в ніжних обіймах сонця

Пандемічна ситуація, нетрадиційний час проведення та літні канікули спричинили до того, що перший день 67 Свята культури русинів-українців Словаччини у Свиднику – 6-го серпня – обмежився на одну акцію, а саме відкриття виставки картин народного художника Дезидерія Миллого з нагоди його 115-ї річниці з дня народження та 50-ї річниці смерті під назвою *Поетика кольорів рідного краю*, яку підготував СНМ – Музей української культури (про виставку читайте в окремій статті в цьому номері газети – примітка редакції). А ввечері в аралі амфітеатру атмосферу Свята намагалася створити народна капела *Жолтаковці* за допомоги тих, які сюди прийшли посидіти і заспівати разом з музикантами.

▲ Виступає колектив Маковця.

▲ Урочистий акт відкриття заключної програми Свята культури русинів-українців Словаччини у Свиднику. Виступає Павло Богдан, а Ян Коцак (на фото вправо) за дорученням голови Пряшівського самоврядного краю Мілана Маєрського зачитав вітального листа учасникам і гостям Свята.

Першу суботню програму Свята *Молоді таланти* розпочали о 18-тій годині свидницькі діти та молодь, яких підготувала до виступу Галина Мивканич. Вони показали свій талант, котрий, напевно, будуть і надалі розвивати і в майбутньому стануть добрими поширювачами нашого народного культурного багатства.

І тут же модератор Свята Іван Рудий оголошує дальшу програму *На веселу струну*, сценарій якої підготувала та режисою програмою керувала Анна Кнежова. В програмі виступали: фольклорні колективи *Карпатянин-сеньйор* з Пряшева та *Стропковчан* зі Стропко-

▲ У вирі танцю.

ва, *Тріо Світкових* з Канаша, співацькі групи *Стропковчани*, *Словінка*, *Ольшавчанка*, *Роса*, *Кральованка*, *Свидницькі гелігонкари*, *Дитячий колектив з Основної школи в Ладомировій* та співаки: *Лавра Фузериова*, *Анна Дерев'яник*, сімейне тріо *Моніка*, *Юлія та Ніколас Корманики*.

Сценарист та режисер програми Анна Кнежова (асистенти Марек Світок та Грор Крета), як говориться в народі, з мала муки спекли великий і смачний хліб. Вже на початку програми окремі колективи радісно співішали, що у Свиднику проходить Свято культури і що, напевно, всі прийдуть до Свидника, щоб показати глядачам старовинні народні звичаї, традиції, пісні і танці, а й самим чомусь і привітатись. Вся про-

(Продовження на 2 стор.)

Перший номер газети «Нове життя» вийшов 11 серпня 1951 року. За той час, за 70-річний відрізок часу, настало багато змін як в суспільстві, так і в редакції газети.

Зроджувалась газета у післявоєнний період під знаком будівничого натхнення та ентузіазму з відповідними для того часу лозунгами і гаслами. Тому й не дивно, що перед тодішнім друкованим органом КК КПС в Пряшеві, тижневиком «Нове життя», який спочатку виходив українською мовою, а згодом як дубляж словацькомовної газети «Nový život», була поставлена мета – вірно і незаперечно служити партійним настановам.

Аналогічні цілі в період заснування газети стояли і перед ровесниками «Нового життя» в сусідніх країнах – газетою українців Румунії «Новий вік» (Бухарест), яка виходила з 1949 року, і газетою українців Польщі «Наше слово» (Варшава), перший номер якої появилася 15 червня 1956 року.

У січні 1959 року газета «Нове життя» стала громадсько-культурним дру-

Газеті «НОВЕ ЖИТТЯ» – 70 років

ваним органом Центрального комітету КСУТ і переформатувала увагу поруч з громадськими та соціально-економічними справами на культурно-освітню сферу з виразним партійно-агітаційним акцентом.

Новий формат завдань редакції газети «Нове життя» після подій 1989 року визначила 12-та конференція КСУТу (20.1.1990 р.), на якій було трансформовано організацію в Союз русинів-українців. Як цей, так і всі наступні з'їзди (7) послідовно акцентують на єдності русинів-українців Словаччини. Такою ж неподільною є і їх культура. Цих засад редакція газети дотримується у своїй діяльності по сучасний день.

За всю свою історію русини-українці Словаччини не мали газети, яка б виходила безперервно більше як 70 років. Це їх великий здобуток й одночасно обов'язок берегти українське друковане слово і для прийдешніх поколінь. Разом з своїми супутницями на ниві українського друкованого слова – літературно-мистецьким і публіцистичним журналом «Дукля» і дитячим часописом «Веселка» – газета «Нове життя» демонструє живучість української національної меншини. Засвідчує це перед словацьким суспільством і перед світовим українством, а одночасно заявляє про вірність правді предків, ідеям, яким служить і за які бореться, хоч суспільні обставини в останні 30-ти років не завжди були сприятливими для поступального розвитку.

З висоти сьогодення сьогоднішнього дня не можна не захоплюватись роботою перших працівників редакції «Нового життя» – Федора Лазорика, Івана Ковальчука, Петра Бунганича, Федора Іванчова, Юрія Бачу та інших, які на спорядженому місці після припинення видавання друкованого органу Української Народної Ради Пряшівщини (УНРП) «Пряшевщина» почали розбудовувати виключно українськомовну газету без відповідних умов, але з великим ентузіазмом і охотою до творення газети. До їх рядів долучилися Віктор Копчак, Олександр Товт, Андрій Стефанко, Людвік Галушка, а в подальших роках їх роботу продовжив Юрій Дацко вже з більш-менш сформованим редакційним колективом. А працівників редакції на протязі довгих років були десятки.

Громадсько-культурний тижневик «Нове життя», як і в минулому, орієнтований на всі верстви населення Словаччини, інформує читачів про національно-культурне життя нашої меншини, про діяльність громадських організацій, передусім Союзу русинів-українців СР, установ культури, органів державного управління і самоврядування, про трансграничну співпрацю з Україною, про словацько-українські культурні й економічні відносини, про життя українців за межами нашої країни.

Проте центральним завданням було і далі залишається допомагати збереженню національної і культурної ідентичності української національної меншини в Словацькій Республіці.

Сучасні складні економічні обставини позначились і на нашій пресі. Внаслідок нестачі коштів перестав виходити ровесник «Нового життя» – журнал «Дружно вперед» (перший номер вийшов у вересні 1951-го, а останній – в грудні 1998 року). Внаслідок цього газеті часто доводиться своїм способом заповнювати прогалину, яка виникла через припинення видавання журналу.

Праця редакції немислима без активної допомоги читачів. Найактивнішими творцями газети як в минулому, так і в сучасному є автори, кореспонденти з сіл і міст – вчителі, культурно-освітні діячі, письменники, працівники СНМ – Музею української культури у Свиднику, коротко кажучи, дружна родина творців, які в нинішній найскладніший час за всю історію газети за публіковані матеріали не претендують на гонорар, навпаки нерідко стають спонсорами газети.

Ряди читачів в сучасному швидко рідіють, багато з них назавжди відійшли від нас, проте радує те, що наша спільнота омолоджується, хоч молода генерація в силу сучасних обставин майже не вивчала азбуку, українську мову.

Газета приходить до читача з толерантним, доброзичливим словом. Таким же толерантним і доброзичливим до національних меншин, в тому числі до українців, хотілось б бачити і все суспільство.

Редакція виражає вдячність видавцеві – Центральній раді СРУСР – за створення сприятливих умов для праці редакції, органам і організаціям Союзу за всебічну підтримку, друкарні та інж. Іванові Тільняку за графічну підготовку фінального вигляду газети.

Сьогоднішнім номером газети вступаємо у новий відлік часу. Вступаємо з вірою в те, що в правлячій гарнітурі Словацької Республіки якщо не сьогодні, то завтра знайдеться політична воля для комплексного вирішення становища національних меншин і їх преси на рівні з мажоритарним словацьким народом. Працювати в редакції на добровільній базі без зарплати можна певний час, рік-два, але не довгими роками і цілими десятиріччями. Потрібно досягти того, щоб творці газети були оплачувані принаймні так, як це буває в суспільстві з доброзичливим і неупередженим ставленням до національних меншин. Нові лозунги і гасла не допоможуть. Політики мали б поставити знак рівняння між мажоритарним народом і меншинами так, аби, нарешті, і в редакцію охоче приходила до праці молодь, яка одержить за працю відповідну зарплату.

У наш час українську пресу Словаччини – газету «Нове життя», журнали «Дукля» і «Веселка» – можна читати в електронному вигляді в соціальній мережі. Проте не слід забувати, що потрібно зберегти і друкований варіант газети. Тому поширюймо ряди передплатників, головним чином з рядів молоді.

Закликаємо вас, шановні читачі, до тісної співпраці з редакцією, придбаваймо односторонні і прихильників, згуртуймо наші сили для додання перешкод і випробувань, які стоять перед нами. Допомогаймо пресі, нашому друкованому слову, аби воно жило і проквітало і в дальших роках і десятиліттях.

Мирослав ІЛЮК.

Депутати Верховної Ради України відвідали Пряшів

28 липня 2021 р. в Пряшеві відбулась зустріч народних депутатів Верховної Ради України з представниками СРУСР – заступником голови Центральної ради Союзу Павлом Богданом, головою пряшівської Регіональної ради Союзу Андрієм Яцканином і головою Спілки українських письменників Словаччини Іваном Яцканином. Ініціювали зустріч народні депутати Верховної Ради України – Анатолій Вячеславович Костюх та Михайло Михайлович Лаба. В складі делегації були Михайло Михайлович Лаба, мол., депутат Закарпатської обласної ради, голова агенції регіонального розвитку Закарпаття, Радіон Володимирович Кіштулинець, член виконавчого комітету Ужгородської міської ради та Сабіна Назимівна Обухова, помічник-консультант.

Представники СРУСР інфор-

мували депутатів з сучасним станом культурно-національного життя русинів-українців Словаччини, діяльністю Словацько-українського культурного та інформаційного центру в Пряшеві.

Представники України інте-

ресувались широким спектром питань, в тому числі питанням навчання української мови в школах і вийшли з ініціативою, як захопити дітей і молодь до її вивчення.

-мі

▲ На фото (зліва): Павло Богдан, Радіон Володимирович Кіштулинець, Михайло Лаба, мол., Анатолій Вячеславович Костюх, Михайло Михайлович Лаба, Андрій Яцканин, Іван Яцканин.

▲ Учасники табору після урочистої збірки з нагоди 10-го з'їзду ПЛАСТУ в Словаччині.

Тридцять років доведено. Від суботи, 24 липня, до неділі, 1 серпня 2021 року, в рекреаційному осередку Злата Ідка біля Кошиць, з частковою фінансовою підтримкою Фонду підтримки культури нацменшин «КУЛТ МІНОР», реалізовано XXVI Літній табір і XXIV Літню школу українознавства «Карпати 2021», організатором яких є Союз скаутів «ПЛАСТ» українсько-русинської національності в Словаччині. В табір у цьому році приїхала майже сотня дітей та молоді у віці від 6 до 18 років з усіх регіонів Пряшівщини, Кошиць і Братислави.

Програма цього року, крім іншого, була присвячена відзначенню ювілею – 30

▲ Почесні гості – Надзвичайний і Повноважний посол України в Словаччині Юрій Мушка (четвертий справа) та владика Української греко-католицької церкви Степан Сус (третій справа).

років першого табору в Миківій в 1991 році. 15-ий раз табір здійснився в осередку Злата Ідка. Учасники табору згадали і два ювілеї України – 30-ту річницю Незалежності та 25-у річницю прийняття Конституції.

Наперекір всім труднощам, які пов'язані з пандемічною ситуацією та обмеженнями, організатори, очолені Оленою Довгович, лектори та члени були під керівництвом головного коменданта Ксені Рибак, які самі є вихованцями попередніх таборів, вже напередодні табору підготували для учасників цікаву програму, повну ігор, але і літнього навчання в ході фахового семінару та воркшопу під назвою «Діти – наше майбуття». Семінар, так

▲ Новацтво на уроці української мови.

само, як і табір, організовано з частковою фінансовою підтримкою Фонду підтримки культури нацменшин «КУЛТ МІНОР».

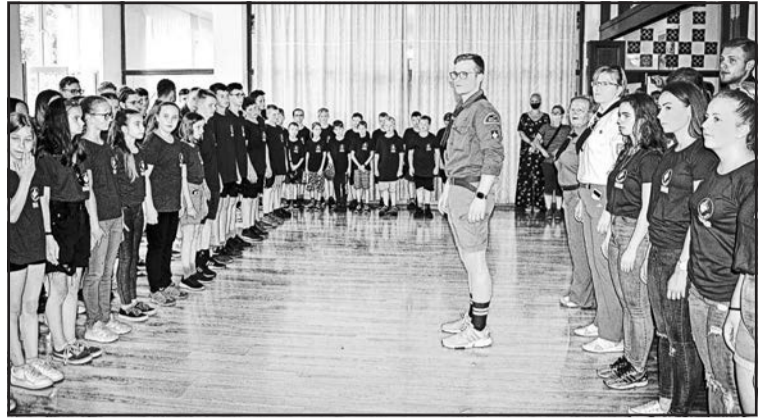
Від Миківії 1991 до Златої Ідки 2021 В таборі ПЛАСТУ «КАРПАТИ 2021» знов зустрілася майже сотня дітей і молоді

Як і в минулому році, і в цьому через пандемічну ситуацію приїзд учасників в ювілейний табір був інший. Кожному при вступі у табір організатори зміряли температуру, більше було і довідок,

які діти повинні були принести від батьків і всі учасники старші 10 років повинні були показати негативний RT – PCR тест або довідку про вакцинацію. Учасниками табору піклувалася булава у складі головного коменданта Ксені Рибак, виховники Бібіяна Буйдош, Богдан Довгович, Роман Довгович, Інна Родович, Якуб Гонтковський, Нікола Галчикова, Адріяна та Івана Іванчиківі, Барбора Щенсна, Давид Янко, Матуш Пронер, Анета Морозова і Юліяна Савчакова, здоровельничкою була Владка Шакова, лекторами в школі українознавства були Святослав Довгович, Сашка Мікушова, Марія Рибак та Марта Каконі. Хоч більшість учасників вже добре

знається з попередніх років, і в цьому році в перший вечір знайомилися посередництвом ігор і вечір закінчили традиційною іскрою на добраніч.

Діти й молодь прожили знову дев'ять незабутніх днів. В програмі були традиційні теренові ігри, в школі українознавства займалися співом, історією, першою допомогою, наймолодші вчилися українську азбуку, всі займалися і практичним пластуванням. В програмі не забракло і улюблене Свято Івана Купала. Дівчата плели віночки і підготували «морену», хлопці Івана та ватру. Після звичайної бійки за Морену вже потічком плавали дівочі віночки, які з води брали хлопці і потім спільно в парах забавлялися коло ватри і врешті шукали чарівний цвіт папороті.

▲ Закриття табору.

Сьомий день літнього табору «Карпати 2021», п'ятницю, 30 липня, розпочали його учасники урочистою збіркою з нагоди 10-го з'їзду Союзу скаутів

Пластуни на ювілейному з'їзді обрали нове керівництво

В п'ятницю, 30 липня 2021 року, в ході літнього табору «Карпати 2021» в рекреаційному осередку Злата Ідка відбувся ювілейний X з'їзд Союзу скаутів «ПЛАСТ» українсько-русинської національності в Словаччині. Його делегатами через пандемію коронавірусу були лише учасники табору. На жаль, з'їзд здійснився без голови Левка Довговича, до якого учасники табору старалися надсилати протягом усього табору багато позитивної енергії до кошицької лікарні.

І саме Левка Довговича, головного ініціатора відродження ПЛАСТУ в Словаччині, який очолював організацію з моменту її заснування у 1991 році, делегати з'їзду обрали почесним головою і прийняли постанову, щоб запропонувати його Головній пластовій булавці на вручення Ордену св. Юрія за заслуги у розвитку ПЛАСТУ в Словаччині.

Новим головою Крайової пластової старшини на дальший виборчий період стала Ксенія Рибак з Братислави, багаторічний головний комендант таборів, заступником голови делегати обрали Святослава Довговича з Кошиць. Скарбником і далі буде Олена Довгович, комендантом уряду новацтва Бібіяна Буйдош, комендантом уряду юнацтва Давид Янко, комендантом уряду старшого пластуництва Богдан Довгович, комендантом уряду пластуників сеньйорів Марта Каконі. Володимир Кравець буде в КПС займатися стосунками з крайовими пластовими організаціями у світі. Головою Крайової пластової ради залишилася Марія Рибак, а в її склад увійшли Анета Морозова та Якуб Гонтковський.

Основною метою ПЛАСТУ на наступний період є поширення гурткової діяльності. В сучасному дніють два рої новацтва в Кошицях, від вересня мала б розпочатись гурткова діяльність і в рамках недільної української школи в Братиславі і відновитися діяльність гуртка і в Пряшеві.

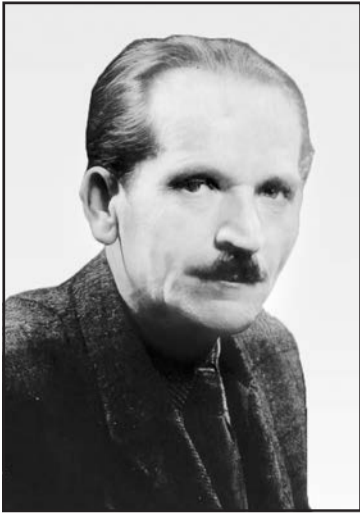

▲ Головний організатор таборів Олена Довгович дякує батькам.

їх предків. В кінці коротенького прощання з табором ще прозвучали улюблені пісні, «розлетілися» цукерки. Надійшло прощання, обійми, часом і дрібна сльоза і від'їзд у домівки з обіцянкю, що через рік знов зустрінемося.

Святослав ДОВГОВИЧ.

С. Д.

▲ *Дезидерій Миллий.*

В цьому році відзначаємо 115 річницю з дня народження та 50 річницю з дня смерті народного художника, професора Дезидерія Миллого. З цієї нагоди СНМ – Музей української культури у Свиднику оголосив поточний 2021 рік Роком Дезидерія Миллого й підготував виставку його художніх творів під назвою *Поетика кольорів рідного краю*. Виставку

СРУСР Павла Богдана та голови Спілки українських письменників Словаччини Івана Яцканіна.

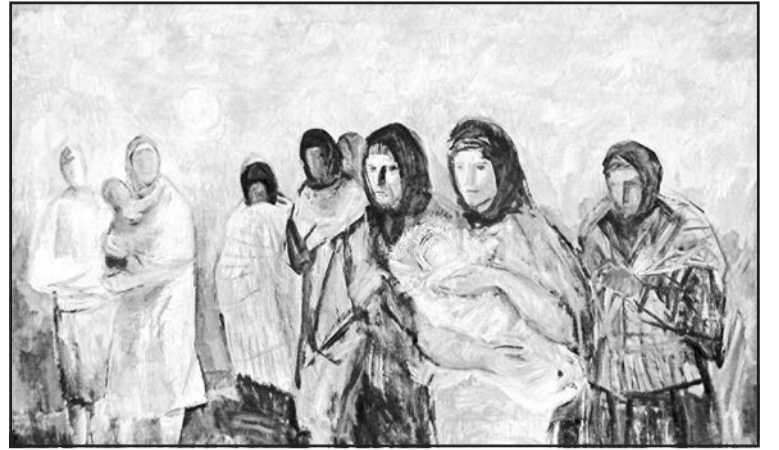
Художник та педагог Дезидерій Миллий є одним з основоположників та водночас найвизначнішим представником образотворчого мистецтва українців Словаччини. Він народився 7 серпня 1906 року в селі Кийов Старолюбівнянського округу. Педагогічну освіту здобув в Греко-католицькій учительській семінарії в Пряшеві (1922-1926), а образотворчу – у Вищій школі художнього промислу в Празі (1926-1933), де навчався у професорів Йозефа Шуссера, Арношта Гофбауера та Карла Шпілараса.

Після закінчення навчання і військової служби Д. Миллий 10 років з 1935 по 1945 рік учителював в Орлові та місті Пряшеві, а також працював у Кошицях на посаді завідувачо-

Центрального комітету Союзу чехословацьких образотворчих митців та членом Президії Української Народної Ради Пряшівщини.

Попри педагогічній діяльності та діяльності в наведених спілках та органах займався також живописом, рисунком, графікою, ілюстрацією та сценічним мистецтвом.

Виставляти свої роботи він почав уже під час навчання в учительській семінарії в Пряшеві, коли його твори були складовою частиною виставки студентів середніх шкіл, яку підготувало Міністерство шкільництва та національної освіти у Празі. В 1933 році його роботи були представлені на виставці випускників празької Вищої художньо-промислової школи, яка була влаштована в містах Брно та Стокгольм. В 1940 році разом із Євою Бісс та Михайлом Дубаєм

▲ *На відході (Токаїк), 1942 р., олія.*

мішими творами орлівсько-пряшівського періоду є твори під назвами *Блудниця* та *Кривий ярк*. Наведені сюжети художник зобразив у декількох варіантах. В картинах під назвою

лий почав приділяти більше уваги жанру пейзажу. Монотипії з виразною редукцією природної форми та пастелі, в яких переважають жовті та червоні кольори, ніби передвіщали появу своєрідних та неповторних пейзажів. Йдеться про горизонтально конциповані краєвиди з експресивним, переважно теплим кольоровим складом та монументальним виразом, які представляють новий тип пейзажу не тільки в українському, але й словацькому образотворчому мистецтві: *Під Кривим ярком*, *Вечір під скелями*, *Київське поле*, *Кривий ярк біля Кийова*, *Просечна*, *Фіолетовий пейзаж*.

Основними джерелами натхнення для творчості митця є краєвиди рідного краю та життя його людей під час днів робочих, святкових, але й трагічних, спричинених безглуздими вбивствами унаслідок воєнних подій.

Художнє зусилля митця найвлучніше характеризують твори символічно-меланхолійного характеру під назвами *Блудниця* та *Кривий ярк*, картини, що відображають фольклорні сюжети українців Північно-Східної Словаччини, яким Д. Миллий вперше надав живописну форму, гуманістично та антивоєнно спрямовані роботи з тематикою трагедії села Токаїк та унікальні модерні пейзажі останнього творчого періоду митця – з другої половини 60-х років.

Д. Миллий помер на 65 році життя, 1 вересня 1971 року в Братиславі, де він і похований.

Виставка, на яку Вас всіх сердечно запрошуємо, potrиває до 19 вересня 2021 р.

Ладислав ПУШКАР.

Дезидерій Миллий

Поетика кольорів рідного краю

▲ *Відкриття виставки картин Дезидерія Миллого. Зліва направо: Марцела Іванцова, приматорка м. Свидник, Мір'ям Божикова, заступник директора СНМ – МУК, Павло Богдан, заступник голови ЦР СРУСР.*

в рамках 67 Свята культури русинів-українців Словаччини 6 серпня 2021 р. урочисто відкрила заступник директора СНМ – МУК у Свиднику

го III відділу українського шкільного реферату при Повереництві шкільництва та освіти СНР. У 1946 році він переселився у Братиславу,

підготували в Пряшеві спільну виставку під назвою *Виставка руських художників*. Першу самостійну виставку він влаштував у 1943 році в братиславському Будинку мистецтва. Крім Словаччини, Чехії та Швеції, твори художника були представлені також в Польщі, Угорщині, Австрії, Німеччині, Франції, Бельгії, Італії, Кубі та в Україні.

Сучасна виставка складається з 35-ти робіт. Йдеться про вибрані живописні твори з ціложиттєвої творчості митця. З періоду вузівського навчання в Празі нам відома передусім портретна творчість митця. Йдеться про портрети його найближчих: матері Олени, батька Якова, бабусі, хлопчика Олексія Молчана. Відомі нам також жанрові сцени під назвами *Проца в Кийові*, *На веранді у Миллих* та *Автопортрет з 1929 року*.

Повернення до рідного краю викликає у нього натхнення навколишніми краєвидами, повсякденним життям села та його багатим фольклором. Доказом цього є картини під назвами: *Село Орлів*, *Орлівська невіста*, *Кийов*, *Кийовські обряди*, *Заручини* та інші. Однак найвід-

Блудниця Д. Миллий зобразив анорічних дівчат, на обличчях яких відбивається самотність, смуток, безнадійність, а конусоподібна форма пагорба, що має назву Горб в пейзажах під назвою *Кривий ярк*, являється символом рідного краю художника – рідного села Кийов.

У 50-х роках Д. Миллий створив ряд психоаналітичних автопортретів, портрет дружини Приски, сестри Меланії, двоюрідного брата Юрія Миллого, художників Едмунда Гверка і Ладислава Чемицького. Малює на Ораві, Липтові та Детві. Створив також кілька картин із селянськими робочими мотивами, кілька натюрмортів із фруктами, але найбільший інтерес виявив до трагедії села Токаїк під час СНП. У 1956 році створив один графічний і один живописний цикл – обидва під назвою *Токаїк*, а в 1957 і 1959 роках – дальші два живописні цикли під назвами *Токаїк 1944* і *3 Токаїка*. Темою першого спаленого села на Словаччині під час Другої світової війни митець займався не тільки в наведених циклах, але і на протязі майже цілого свого життя.

З середини 60-х років Д. Мил-

▲ *Київське поле, 1968 р., олія.*

Мір'ям Божикова за участі приматора міста Свидник Марцели Іванчової, виконуючого обов'язки голови ЦР

▲ *Орлівська невіста, 1942 р., олія.*

де викладав на відділі рисунка та живопису Словацької вищої школи технічної та в Інституті образотворчого виховання при Педагогічному факультеті Університету Я. А. Коменського. У Братиславі брав також участь у заснуванні Вищої школи образотворчих мистецтв, де з 1 жовтня 1949 року завідував відділенням графіки, а в 1951/52 навчальному році працював на посаді її ректора. В 1958 році був призначений на посаду професора вільної графіки, загального та пейзажного живопису. В 1962 році йому було присвоєне звання заслуженого художника, а в 1971 році – звання народного художника. Д. Миллий був членом Спілки словацьких образотворчих митців, Художньої бесіди Словаччини, Спілки художників та приятелів графіки, він був першим керівником творчої групи *Життя*, членом

З Чертіжного до Яслиська

В Чертіжному на Лабірщині на відновлення дороги до границі з Польщею, яка веде до першого села на польській стороні, колишнього лемківського села Яслиська, чекали десятиліття.

Село вже з'єднане з польським кордоном новою дорогою другого класу, яку вдалось закінчити ще перед терміном.

Староста Чертіжного Петро Тирчак (Smer-SD) надіється, що реконструкція дороги pomoже розвитку туризму, дозволить під'єднатись до міжнародних велосипедних доріжок, а також покращить зв'язки з партнерським селом Яслиська в Польщі.

▲ *В Чертіжному встановлені інформаційні таблиці, з яких можна дізнатись про визначні місця.*

Як інформує пресу Пряшівський самоврядний край, реконструкція розпочалась на початку липня цього року. Хоча кінцевий термін виконання робіт був визначений на 60 календарних днів, все ж реконструкцію вдалось закінчити перед терміном. Загальна сума на реконструкцію становила 167 748 €.

Село Яслиська зазначене в списку населених пунктів Лемківщини. Суцільне заселення українською етнічною групою лемками південно-східних земель

Польщі було обірване військово-політичною акцією «Вісла» (28 квітня – 29 липня 1947 р.). В

результаті цього з історичних земель було депортоване все українське населення. Лише небагатьом нащадкам лемків останніми десятиліттями вдалось повернутись на рідні землі.

Як довідуємось з вікіпедії, вперше село по той бік словацько-польського кордону згадується у 1366 році. Патріарх Київський і всієї України Дмитрій (Ярема) у спогадах називав його *Яслик*, таку ж назву вказано у Шематизмі греко-католицького духовенства апостольської адміністрації Лемківщини.

Вітання з ювілеєм

Недавно, 15 червня 2021 р., пані Ірина Мацко (Кошиці) – наша землячка, поетеса, композитор, співачка, майстриня і чудова людина з великим серцем – відсвяткувала свій 60-річний ювілей.

З цієї нагоди від імені української громади, прихожан православної парафії Покрова Пресвятої Богородиці в Смольнику щирозадушно вітаємо ювілярку і бажаємо їй міцного здоров'я та процвітання, завжди зберігати молодий запал душі і творче горіння, передавати далі свій досвід і величезний багаж знань, а також любов до рідного краю і рідної української мови, до прекрасної української пісні, до традиційного народного рукоділля.

Шановна пані Ірино, бажаємо Вам довгих, щасливих років життя і всляких гараздів, подальших нових здобутків на творчій ниві, нескінченної творчої енергії та думки, успіхів в нових проектах. Нехай правда і краса українського слова та пісні і надалі лунає світом! А добро, яке Ви даруєте, повертається сторицею!

З нетерпінням чекаємо виходу Вашої нової книги, нових чудових пісень і нових щирих зустрічей з Вами у нас в Смольнику.

Нехай Господь благословляє Вас та Вашу творчість, а Богородиця покриває Вас своїм омофором!

Многая літа!

З повагою, вдячністю і любов'ю, українська громада, парафіяни православної церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Смольнику з настоятелем ієреєм Мгр. Зоїлом Раушем.

▲ Ірина Мацко.

▲ Творча зустріч з ювіляркою.

Громадська організація «Жінки Словаччини», Кошицький клуб щиро вітає пані Ірину Мацкову з нагоди 60-річного ювілею! Бажаємо шановній ювілярці міцного здоров'я, багато життєвих сил та енергії, нових творчих звершень.

Дякуємо Вам, пані Ірино, за активну волонтерську діяльність в нашій організації під час прове-

дення заходів для широкої громадськості місцевої частини району Тяганове та міста Кошиці. Ваші гарні виступи з українськими народними піснями, колядками та власною творчістю несли радість і залишали у слухачів приємні незабутні враження, проведені цікаві майстер-класи з традиційних технік рукоділля та виставки власних вовняних рукотворів ближче познайомили нас з українською культурою і народними традиціями, суттєво збагатили спектр діяльності нашої організації.

Бажаємо шановній ювілярці довгих і щасливих років життя, здійснення заповітних мрій!

З повагою,

**Ярмила Репчикова,
Голова ГО «Жінки Словаччини», Кошицький клуб.**

Призначено вікарія

Українського православного вікаріату Румунії

1 серпня отець Микола (Ніколає) Лаурук офіційно призначений вікарієм Українського православного вікаріату в Румунії. Про це повідомляє Духовний фронт України з посиланням

на orthodoxtimes.com Вікарій Микола Лаурук відслужив першу літургію в храмі в Рускові, округ Марамуреш, на свято пророка Іллі. Божественну літургію відправляли як румунською,

чудовий літній сільський ранок. Спів пташок переплітається з муканням корів. Нічна темрява вже давно пропала, але променів сонця не видно. Аж зразу, ніби одним скоком, життєдайне колесо появилося над Чертежом і сперло свої лучи на протилежних схилах. Село Рунина повністю пробудилося. Лежить воно в котловині на висоті 560 м над рівнем моря, найвище із сіл Снинського округу. Мабуть, це кратер колишнього вулкану, бо котловину зі всіх боків оточують високі гори, з яких в хотарі Рунини домінує Дюрковець з висотою 1189 м. Тому то й сонце реально тут сходить пізніше. Домашні кажуть, що й на 30 хвилин пізніше, ніж у Снині, віддаленій 30 км на південний захід. З мого недавнього досвіду це майже одна година. Та це не може бути на заваді, щоб любоватися красою навколишньої природи. Туристів тут протягом року появляється чимало, між ними і закордонних, зокрема з Польщі та Чехії.

▲ Учасники та глядачі 26-ї Рунинської ватри у повному розпалі.

«валова». Колись це було справді місце, де був валів, з якого напували худобу. Сьогодні це туристична атракція, з дуже смачною водою з джерела, яке

зробили й огорожу навколо сільського цвинтаря. В селі працюють магазин і корчма, з чим вже не можна зустрітися і в більших селах.

На сході країни, де сонце сходить пізніше

Багато людей щороку притягує в село і невеликий, але щирий на своєрідну атмосферу фольклорний фестиваль «Рунянська ватра», 26-ий річник якого, після минулорічної перерви, відбувся в суботу, 31-го липня цього року.

тут витікає і ніколи не замерзає та з інформаційними панелями про Національний парк Полонини.

На цьогорічному фестивалі виступали фольклорні групи та солісти зі Снинщини, а оплесками їм дякувало

▲ Вид на село.

Спочатку це були справді зустрічі коло ватри, які початком дев'яностих років почав організувати Союз русинів-українців Словацької Республіки в різних селах Північно-Східної Словаччини, де проживає наше населення (напр., Бехерів, Шамброн, Лівівська Гута і ін.). Біля великої ватри проходила культурна програма, дискусії з громадянами, пеклася солонина, ковбаска.

В Рунині зустріч проходила на Кривці – місцевості нижче села. Згодом акція переросла у фестиваль, який перенісся в Будинок культури, а в останніх роках він відбувається прямо на вулиці перед місцевою церквою, біля

понад 200 глядачів, хоча село має лише десь біля 80 постійних жителів (колись було і понад 500). Були між ними як родаків із села, які проживають в інших частинах країни, так і численні гості, серед них і представники Союзу русинів-українців СР, які й привітали учасників та глядачів фестивалю. До обіду перед фестивалем відбулася літургія біля каплиці на Трьох студниках, яка знаходиться 2-3 км від села на висоті біля 700 м. Таких інтересних місць в хотарі села розміром у 2220 гектарів (!) дуже багато. Крім гірських туристичних і велосипедних стежок, це прямо край села панорама гірських хребтів, що оточують село, рибний ставок, військовий цвинтар з Першої світової війни, єврейський цвинтар, кам'яний моноліт будівникам дороги в село з 1905 року із вставленою пам'ятною дошкою полеглим у Першій війні чи водоспади.

За словами старости Маріяна Регули, село живе повнокровним життям і його жителі активно залучаються в його утримування. Для цього використовують і такі вже забуті форми, як сільські бригади. Таким способом

Село гордиться і багатьма визначними родаками. З тих старших згадаймо бодай Марію Корба (дівоче прізвище Оринич), колишню артистку Українського національного театру в Пряшеві, котра була відома також як кума Параска з популярної радіопередачі «Бесіда кумів», а з тих молодших, які мають корені в Рунині, це, напр., Ерік Цап, тренер збірної команди Словаччини в боротьбі (zápasení) вільним стилем, який недавно побував і на Олімпійських іграх в Токіо.

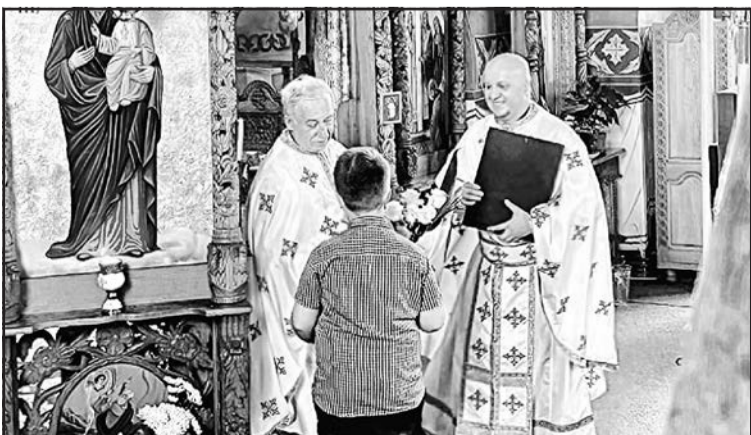
В неділю, 1-го серпня, того самого дня, коли під звуки пташиного співу та мукання корів ми спостерігали за запізнілим сходом сонця, йдучи в напрямі колишнього села Руське, краєм лісу тинявся здоровенний вовк. В по-

▲ Рунинські водоспади.

вітрі, яке вночі вже помітно похолодало, він вже, мабуть, відчув подих завітранного першого осіннього свята – св. Іллі. Повертаючись назад – без вовчої причини – це підтвердили і ластівки, збираючись на електричних проводах. Теплі краї чекають, бо осінь неминуча. За нею прийде зима з відомими рунинськими заметілями. Але тут кожна пора року красива і кожна з них манить сюди туристів. На відміну від ластівок, яким тут до вподоби лише одна з них.

**Павло БОГДАН.
Фото: Л. Цупер.**

так і українською мовами. Наприкінці літургії о. Микола Лаурук представив колишнього вікарія о. Іоанна Пітура та подарував останньому ікону святого Іоанна Руського, що містить частинку мощів святого.

Отець Микола також висловив попереднику вдячність за 30 років служіння вікарієм Українського православного вікаріату.

Релігійна правда, 5.8.2021 р.

Микола Лаурук утримує довгочасні зв'язки з редакцією нашої газети, в якій друкує свої статті на богословські та історичні теми. Бажаємо отцю Миколі міцного здоров'я та успіхів у його душпастирській праці серед православних українців Румунії.

На многая і блага літа!

**Редакція газети
«Нове життя».**

▲ Три студники – місце паломництва над Руниною, де майже 100 років тому малому Юрку Регулові з'явилася Пречиста Діва Марія.

